

INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj – april/travanj 2020. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	5
<i>Kretanje industrijske proizvodnje.....</i>	5
<i>Građevinarstvo.....</i>	6
<i>Maloprodaja.....</i>	7
<i>Tržište rada.....</i>	8
2. Javne finansije.....	10
<i>Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini.....</i>	10
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda</i>	12
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	13
<i>Cijene.....</i>	13
<i>Monetarni sektor.....</i>	15
<i>Bankarski sektor.....</i>	17
<i>Berze u Bosni i Hercegovini.....</i>	18
4. Vanjski sektor.....	19
<i>Vanjskotrgovinska robna razmjena.....</i>	20
5. Strane direktne investicije.....	23

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu Bosne i Hercegovine. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

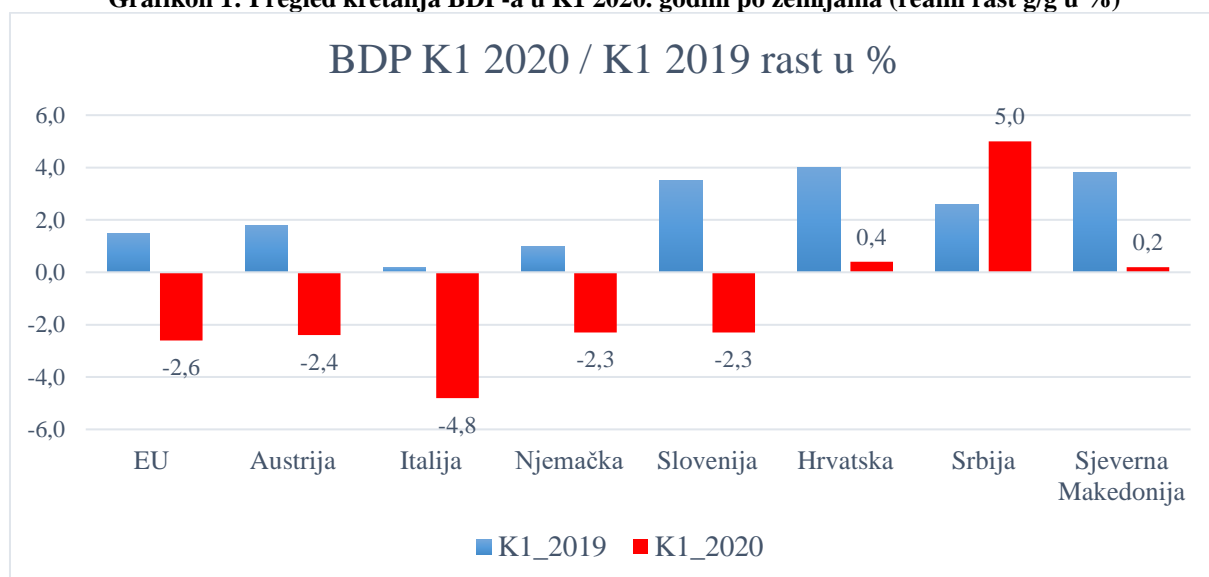
Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima Bosne i Hercegovine koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu Bosne i Hercegovine.

* * *

U vrijeme pripreme ovog izvještaja podaci nacionalnih računa za K1 2020 godine u Bosni i Hercegovini nisu bili raspoloživi za upotrebu što je u velikoj mjeri umanjilo mogućnost potpuno precizne analize ekonomskih kretanja u zemlji. No, unatoč tome na osnovu kratkoročnih ekonomskih pokazatelja u zemlji i inostranstvu procijenjuje se da je tokom posmatranog perioda došlo do slabljenja ekonomske aktivnosti u odnosu na isti period prethodne godine. Naime, ako se ima u vidu da vanjsko okruženje predstavlja veoma važnu strukturalnu odrednicu ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini, vrijedi istaći da je prema podacima EUROSTAT-a u zemljama EU27 registrirano smanjenje ekonomskog rasta od 2,6% u odnosu na K1 prethodne godine.¹ Grafički prikaz kretanja BDP-a u zemljama EU koje istovremeno predstavljaju i glavne trgovinske partnere za Bosnu i Hercegovinu prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1: Pregled kretanja BDP-a u K1 2020. godini po zemljama (realni rast g/g u %)

Izvor: EUROSTAT i nacionalni statistički zavodi

¹ EUROSTAT, News Release, „Preliminary flash estimate for the first quarter 2020“, 74/2020 – 30 April 2020.

Ovaj pad ekonomske aktivnosti predstavlja najznačajnije smanjenje BDP-a u zemljama EU još od vremena globalne finansijske krize iz 2009. godine i posljedica je izbijanja globalne pandemije virusa Covid-19 koja je zvanično proglašena 11.03.2020. godine. Ova globalna pandemija će nesumnjivo imati i daleko negativnije posljedice po svjetsku privredu do kraja godine što potvrđuju i preliminarne projekcije IMF-a prema kojima se u 2020. godini projicira globalni ekonomski pad od 3%, dok očekivani pad BDP-a u zemljama EU27 iznosi 7,5%.² Pad ekonomske aktivnosti u svijetu imat će izrazito nepovoljan utjecaj na ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini obzirom da ista u velikoj mjeri ovise o kretanjima u međunarodnom ekonomskom okruženju a naročito u zemljama EU. Tako se u 2020 godini u Bosni i Hercegovini očekuje slabljenje proizvodnje, potrošnje, investicija i vanjskotrgovinske razmjene što bi u konačnici dovelo značajne ekonomske kontrakcije odnosno pada BDP-a. U nedostatku zvaničnih podataka iz nacionalnih računa o kretanju BDP-a, a na bazi određenih kratkoročnih statističkih pokazatelja za period januar-april 2020. godine može se zaključiti da je negativan utjecaj širenja pandemije Covid-19 na ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini itekako vidljiv. Naime, prema preliminarim podacima BHAS-a za prva 4 mjeseca u Bosni i Hercegovini je zabilježen pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od skoro 7% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se pak industrijska proizvodnja posmatra samo na mjesečnom nivou (april 2020/ april 2019) pad fizičkog obima proizvodnje je iznosio je skoro 16%. Ključni razlog ovog pada fizičkog obima industrijske proizvodnje predstavljalo je smanjenje proizvodnje u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije u okviru koje je nivo proizvodnje u aprilu smanjen za ¼ (25%), dok su sektori rudarstava i proizvodnju električne energije ostvarili povećanje proizvodnje i u određenoj mjeri ublažili pad ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Ovo slabljenje ukupne proizvodnje u kombinaciji sa efektom slabljenja izvozne tražnje na glavnim izvoznim tržištima doveli su smanjenja ukupne robne razmjene u 2020. godine od 14%. Tako je prema podacima BHAS-a za period januar-april 2020 godini u Bosni i Hercegovini registriran pad izvoza roba od 12,7% uz istovremeno smanjenje uvoza roba od 14,8%, što je djelimično popravilo trgovinski bilans. Vrijedi također istaći, da su pravi efekti pandemije Covid-19 dosta vidljiviji u okviru statističkih podataka za mjesec april kada su negativni efekti globalne pandemije u punoj mjeri zahvatili i domaću tražnju u Bosni i Hercegovini. Tako je u aprilu 2020. godine došlo i do pada realnog prometa u maloprodaji od oko 35% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, što je na kraju posmatranog perioda rezultiralo smanjenjem prometa u maloprodaji od 7,1%. Iako zvanični podaci o kretanju privatne potrošnje nisu dostupni, negativni trendovi na tržištu rada (smanjenje zaposlenosti i plata), vrlo vjerovatno smanjenje doznaka bh. građana iz vana, kao i pad uvoza roba široke potrošnje od 6,7% na implicitan način ukazuju na pad privatne potrošnje. S druge strane, podaci iz domena javnih finansija također ukazuju na postepeno slabljenje ekonomske aktivnosti u zemlji. Naime, u periodu januar-april 2020. godine u Bosni i Hercegovini je došlo do smanjenja ukupnih javnih prihoda od preko 5%, usljed smanjenja prihoda od indirektnih poreza 2,7%, direktnih poreza od 17% i doprinosa od 1,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Tokom posmatranog perioda neto prihodi od PDV-a smanjeni su za oko 2%, međutim pad prihoda u aprilu iznosio je preko 20% što može biti veoma indikativan pokazatelj kada je u pitanju kako kretanje privatne potrošnje tako i ukupne ekonomske aktivnosti u Bosni i Hercegovini. Raspoloživost kratkoročnih podataka o kretanju investicija u Bosni i Hercegovini je na vrlo niskom nivou što u velikoj mjeri umanjuje mogućnost precizne analize kretanja istih tokom posmatranog perioda. Međutim, smanjenje obima građevinskih radova u K1 2020. godine od 2,6%, pad uvoza kapitalni proizvoda od preko 20% i kreditnih plasmana nefinansijskim predužicima od 0,4% ukazuju na slabljenje investicija u Bosni i Hercegovini tokom 2020. godine.

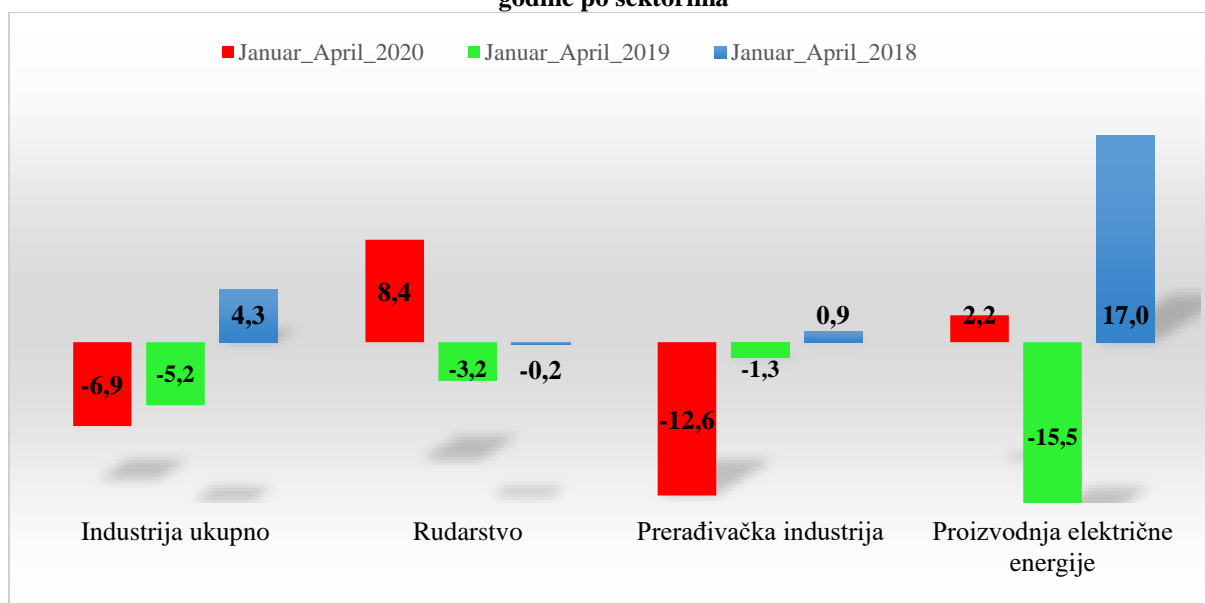
² IMF, World Economic Outlook, April 2020: The Great Lockdown

1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

Statistički podaci BHAS-a o kretanju fizičkog obima industrijske proizvodnje u 2020. godini ukazuju na nastavak negativnog trenda iz prethodne godine koji je dodatno intenziviran usljed širenja globalne pandemije virusa Covid-19. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-april 2020. godine Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od oko 7% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad u aprilu u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio skoro 16%³.

Grafikon 2: Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje za period januar-april 2020. godine po sektorima

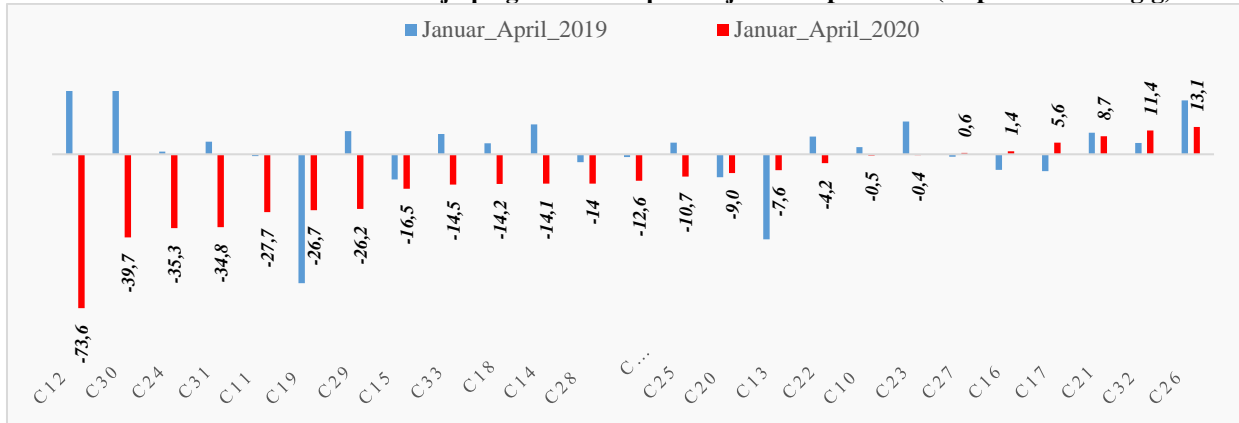

Izvor: BHAS

Ako se kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje posmatra po sektorima vidljivo je da pad proizvodnje u najvećoj mjeri posljedica smanjenja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije od 12,6% u odnosu prva četiri mjeseca 2019. godine, dok je pad u aprilu mjesecu iznosio čak 25%. Ovaj pad proizvodnje je prilično razumljiv ako se ima u vidu struktura prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini koja je prilično izvozno orijentisana i našla se na direktnom udaru usljed širenja pandemije Covid-19. Tako su najznačajnija smanjenja proizvodnje registrirana u okviru izvozno orijentiranih grana gdje su registrirane dvocifrene stope pada proizvodnje. Pregled kretanja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije po granama u periodu januar-april 2020. godine prikazan je na grafikonu ispod:

³Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za april 2019. godine-prethodni podaci“, 26.05.2020. godine.

Grafikon 3: Prerađivačka industrija po granama za period januar-april 2020 (stopa rasta u % g/g)

Izvor: BHAS

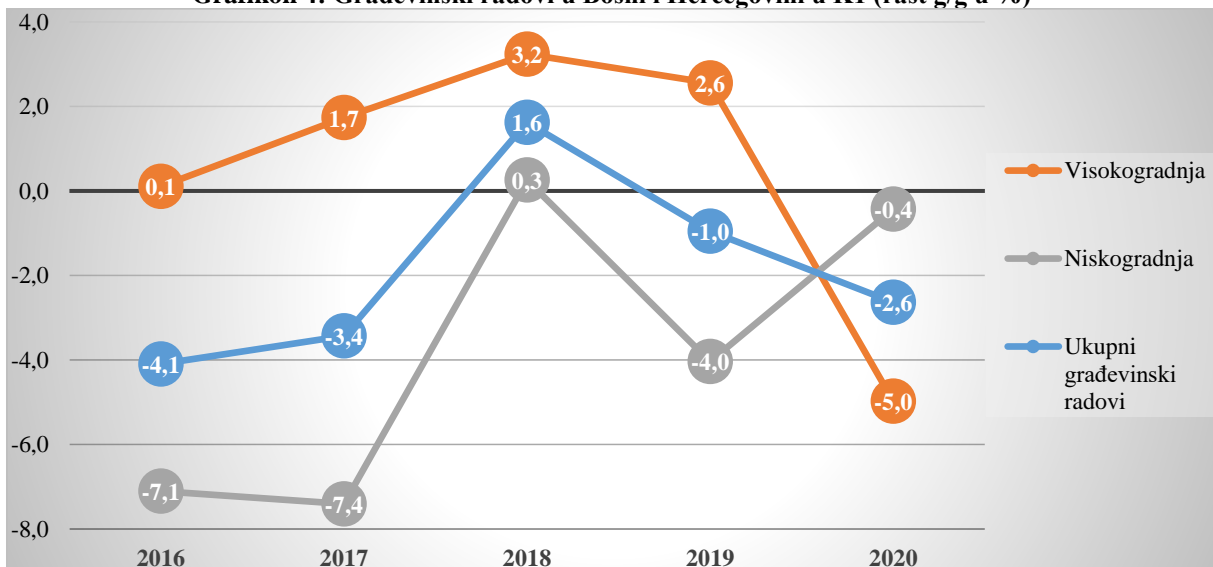
S druge strane, u okviru sektora rudarstvo i proizvodnja električne energije čija kretanja su determinisana domaćom tražnjom registrirana su povećanja poroizvodnje od 8,4% odnosno 2,2%. Ova dva sektora su na neki način zahvaljujući povećanjima ukupnog nivoa proizvodnje spriječili dodatni pad fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u periodu januar-april 2020. godine.

Građevinarstvo

Raspoloživi podaci za sektor građevinarstva u Bosni i Hercegovini za K1 2020. godine pokazuju smanjenje ukupnih građevinskih radova od 2,6%, u odnosu na isti period prethodne godine. U sektoru visokogradnje zabilježen je pad radova od 5% dok je istovremeno sektor niskogradnje zabilježio smanjenje građevinskih radova od 0,4%.

Broj izdatih odobrenja za građevinske radove u K1 2020. godine u odnosu na K1 2019. godine manji je za 19,1%. Najveći pad izdatih dozvola za građenje u K1 2020. godine je u oblasti niskogradnje gdje je pad stope rasta iznosio 20,6%. Odobrenja za građenje objekata u sektoru visokogradnje su također zabilježila pad koji je u posmatranom periodu iznosio 18,8%. U ovom sektoru je smanjen broj izdatih dozvola za građenje stambenih zgrada za 16,2% kao i broj izdatih dozvola za nestambene zgrade koji je u posmatranom periodu smanjen za 25%.

Grafikon 4: Građevinski radovi u Bosni i Hercegovini u K1 (rast g/g u %)

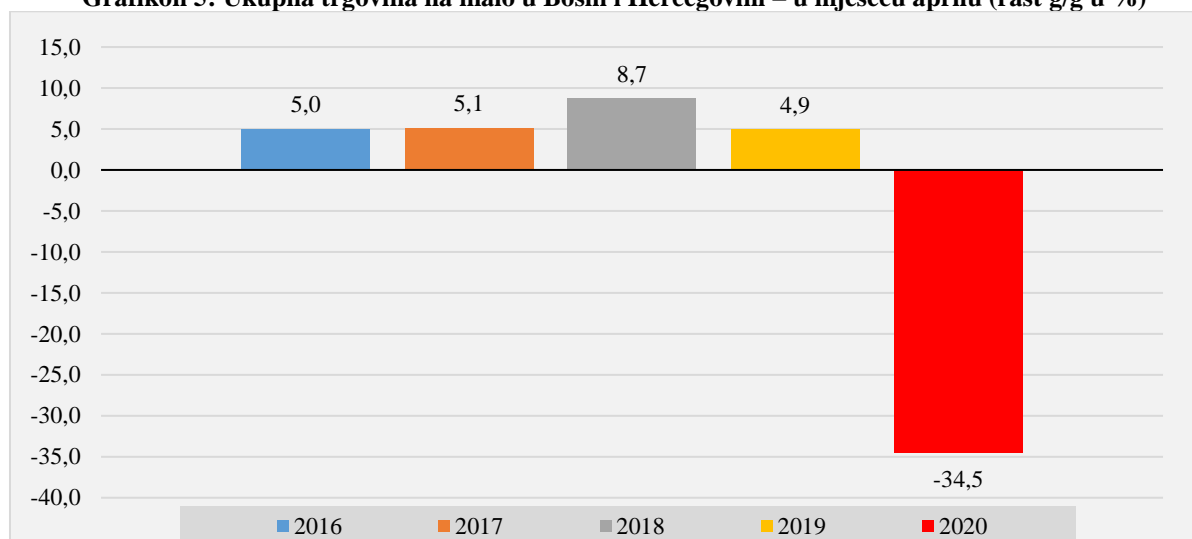
Izvor: BHAS

Maloprodaja

Prema zvaničnim podacima BHAS-a za period januar - april 2020. godine ukupna trgovina na malo je zabilježila realni pad prometa od 7,1%⁴. Ovom padu je svakako najviše doprinjelo privremeno zatvaranje pojedinih maloprodajnih objekata u martu i aprilu 2020. godine zbog sprečavanja širenja virusa COVID-19. Ukoliko se posmatra samo mjesec april vidljivo je da je zabilježen evidentan realni pad ukupne trgovine na malo koji je iznosio 34,5% (g/g). Smanjenje je registrovano kod trgovine na malo motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicima (u daljem tekstu s.p.) od 45,6% kao i kod trgovine na malo (osim trgovine motornim gorivima u s.p.) gdje je zabilježen pad realnog prometa iznosio 31,1%.

Pored navedenih do pada je došlo i u svim pojedinačnim kategorijama trgovine na malo, pa je tako trgovina na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u mjesecu aprilu zabilježila pad od 21,4%, dok je istovremeno trgovina na malo neprehrambenim proizvodima smanjena za 38,1%. U aprilu 2020. godine u okviru trgovine na malo neprehrambenim proizvodima je ostvaren pad u trgovini na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. od 47,9%, trgovini na malo ostalom robom u s.p. od 47,3%, prometu informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. od 36,8%, trgovini na malo ostalom opremom za domaćinstvo u s.p. od 31,9%, te u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica od 9,8%.

Grafikon 5: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu aprilu (rast g/g u %)

Izvor: BHAS

U posmatranom periodu je pored gore navedenih došlo i do pada u prometu na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. od 86,3%, trgovini na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. od 49,7%, trgovini u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. od 16,2%, u prometu na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. od 46,2% te kod trgovine na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p. gdje je zabilježen pad od 51,4%.

⁴ Izvor podataka: BHAS

Tržište rada

Podaci o broju zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini za april 2020. godine od strane BHAS-a nisu objavljeni u periodu pripreme Informacije pa se podaci u tekstu odnose na prvi kvartal 2020. godine. U Bosni i Hercegovini u martu 2020. godine broj zaposlenih lica iznosio je 830,4⁵ hiljada i veći je za 2,2% u odnosu na mart 2019. godine. U periodu I-III 2020. godine prosječan broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini iznosio je 832,2 hiljada i veći je za 2,5% u poređenju I-III 2020/I-III 2019.

U prvom kvartalu 2020. godine najveći doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini prema područjima djelatnosti bio je u oblasti trgovine, hotela i restorana.

U djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala broj zaposlenih lica je uvećan 3,8% u periodu I-III 2020/I-III 2019 (uz doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica od 0,7 p.p.). Pored trgovine, značajan doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica bio je i u području djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (0,4 p.p.) sa stopom rasta od 9,1% g/g. U oblasti građevinarstva rast broja zaposlenih lica od 6% g/g takođe je imao doprinos rastu broja zaposlenih lica (0,3 p.p.). Djelatnost koja pored trgovine zapošljava najviše lica u Bosni i Hercegovini, prerađivačka industrija, takođe je imala doprinos rastu broja zaposlenih lica (0,3 p.p.) sa stopom rasta od 1,3% g/g. Sva ostala područja djelatnosti imala su manji doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica.

U periodu izrade Informacije nisu bili dostupni podaci o broju registrovanih nezaposlenih lica za april 2020. godine pa se podaci u tekstu odnose na mart 2020. godine. Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u martu 2020. godine nastavio se smanjivati i iznosio je 398,3⁶ hiljada. U odnosu na isti mjesec prethodne godine broj nezaposlenih lica je manji za 5,9%. Prema podacima⁷ Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, u martu je brisano ukupno 15.996 lica sa evidencija službi zapošljavanja. Od ovog broja zaposleno je 10.299 lica. Istovremeno je za 8.565 lica prestao radni odnos.

Tabela 1: Broj zaposlenih lica i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini

Mjesec	Broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini	Stopa rasta g/g (u odnosu na isti mjesec prethodne godine)	Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini	Stopa rasta g/g (u odnosu na isti mjesec prethodne godine)
01-2019	813.683	2,9%	433.438	-8,9%
02-2019	809.632	2,3%	430.053	-9,1%
03-2019	812.524	2,3%	423.419	-9,2%
04-2019	822.516	3,1%	413.826	-9,7%
05-2019	824.875	2,6%	406.685	-9,6%
06-2019	826.183	2,3%	405.476	-9,5%
07-2019	826.851	2,4%	407.109	-9,6%
08-2019	821.971	2,4%	406.848	-9,3%
09-2019	827.304	2,1%	403.355	-8,7%
10-2019	830.506	3,0%	401.342	-8,3%
11-2019	831.126	2,9%	401.359	-7,8%
12-2019	830.383	2,7%	401.846	-7,7%
01-2020	833.909	2,5%	406.167	-6,3%
02-2020	832.200	2,8%	402.888	-6,3%
03-2020	830.421	2,2%	398.270	-5,9%

Izvor: BHAS, Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine

⁵ Privremeni podatak. Na osnovi polugodišnjeg istraživanja s punim obuhvatom RAD-15, stanje 30. septembar 2019, početkom decembra 2019. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenima u pravnim osobama, dobivenih mjesečnim istraživanjem RAD-1. Stoga su podaci do septembra 2019. godine konačni, a za ostale mjesece 2019. i 2020. godine privremeni. Izvor: BHAS.

⁶ Revidiran podatak u odnosu na Informaciju o kretanju makroekonomskih pokazatelja januar-mart 2020.

⁷ Izvor: Pregled stanja tržišta rada na dan 31. marta 2020. godine.

Podatak o prosječnoj neto plati za april nije objavljen u periodu izrade Informacije pa se podaci odnose na prvi kvartal 2020. godine. Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini u martu 2020. godine iznosila je 950 KM i nominalno je veća za 4,8% u odnosu na mart 2019. godine. U prosjeku perioda I-III 2020. godine prosječna isplaćena neto plata je iznosila 945 KM i nominalno je uvećana za 4,5% u odnosu na I-III 2019.

Posmatrajući nominalni rast neto plata po djelatnostima najveće stope rasta neto plate su bile u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (7,4% g/g), umjetnosti, zabave i rekreacije (7,1% g/g), građevinarstvu (6,3% g/g), djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (5,8% g/g). S druge strane, prosječne neto plate u pojedinim djelatnostima su imale negativan/sporiji⁸ rast što je uticalo na prosječnu stopu rasta neto plate u Bosni i Hercegovini.

Naveća prosječna isplaćena neto plata u Bosni i Hercegovini u periodu I-III 2020. godine bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.555 KM), dok je najniža prosječna isplaćena neto plata u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (607 KM).

Tabela 2: Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini i stope rasta u odnosu na isti mjesec prethodne godine

	Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini (u KM)	Nominalna stopa rasta prosječne neto plate (g/g)
01-2019	913	5,0%
02-2019	895	5,4%
03-2019	907	4,4%
04-2019	916	6,2%
05-2019	926	5,1%
06-2019	910	4,4%
07-2019	932	6,1%
08-2019	925	4,2%
09-2019	916	4,5%
10-2019	932	4,2%
11-2019	928	3,2%
12-2019	951	5,0%
01-2020	945	3,5%
02-2020	941	5,1%
03-2020	950	4,8%

Izvor: BHAS

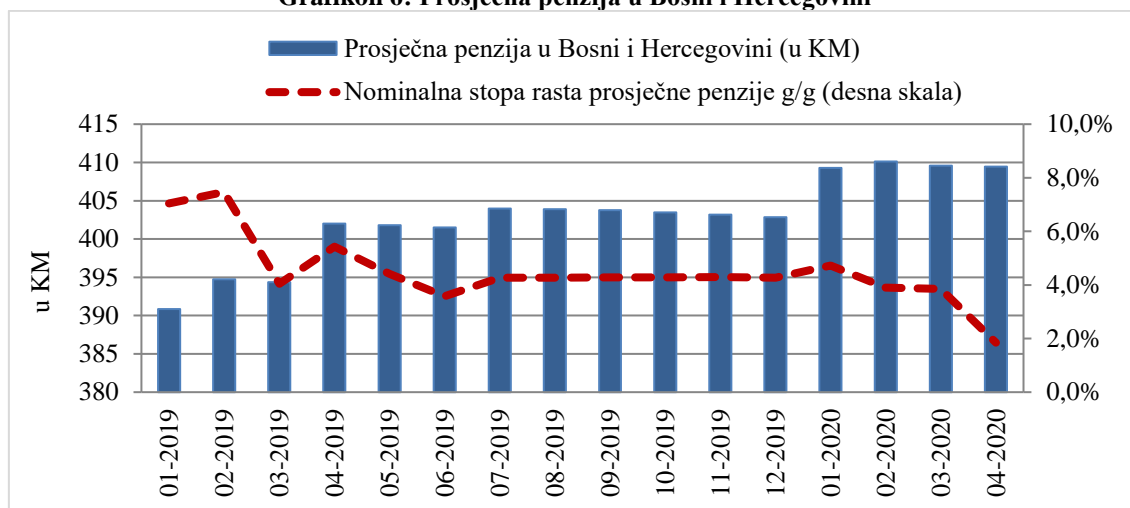
U Bosni i Hercegovini u aprilu 2020. godine ukupan broj penzionera iznosio je 691,1⁹ hiljada i u odnosu na isti mjesec prethodne godine uvećan je za 1,6%. Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini u aprilu 2020. godine iznosila je 409¹⁰ KM i u odnosu na april 2019. godine nominalno je veća za 1,8%. Najniža penzija u aprilu 2020. godine u oba entiteta nije se mijenjala i u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosila je 371,8 KM, dok je u Republici Srpskoj iznosila 201,8 KM za penzijski staž do 15. godina.

⁸ Negativan nominalni rast neto plate je registrovan u području stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (-0,6% g/g). Pored toga, skroman nominalni rast neto plate bio je u području finansijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1,2% g/g), djelatnosti proizvodnje i snabdijevanja el. energijom, gasom, parom i klimatizacija (1,3% g/g) te ostalih uslužnih djelatnosti (1,5% g/g), što je uticalo na rast prosječne neto plate u Bosni i Hercegovini.

⁹ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta (u ili izvan Bosne i Hercegovine).

¹⁰ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

Grafikon 6: Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske

2. Javne finansije

Za prva četiri mjeseca 2020. godine, u Bosni i Hercegovini je ukupno prikupljeno oko 4,8 milijardi KM javnih prihoda što predstavlja smanjenje od oko 5,1% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Udio prihoda u ukupnim prihodima, a koje je prikupila Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO) je iznosio oko 49,4%.

Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini

Naplaćeni prihodi. U aprilu mjesecu, prema podacima o naplaćenim prihodima od strane UIO Bosne i Hercegovine, uočava se slabljenje privredne aktivnosti, uzrokovanim pandemijom virusa Covid-19, ali i dvocifreno smanjenje svih kategorija indirektnih poreza. Za prva četiri mjeseca tekuće godine, bruto prihodi od indirektnih poreza su prikupljeni u iznosu od 2,4 milijarde KM, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine manje za oko 3,9%. Zbog slabije privredne aktivnosti, tokom istog perioda, smanjen je broj rješenja za povrat sa Jedinstvenog računa UIO (u daljem tekstu JR UIO), ali je smanjen i iznos novčanih sredstava po ovom osnovu za 8,9% g/g. Smanjenje povrata sa JR UIO djelimično je uticalo na kretanje neto prihoda od indirektnih poreza. Najveći uticaj na kretanje neto prihoda od indirektnih poreza, svakako je imao uticaj navedene pandemije na poslovanje privrednih subjekata. Takođe, na smanjenje u naplati prihoda imalo je i donošenje Odluke o oslobađanju od obračuna i plaćanja indirektnih poreza od strane Vijeća Ministara Bosne i Hercegovine¹¹. Tokom posmatranog perioda, neto prihodi od indirektnih poreza su iznosili oko 2 milijarde KM, čime su u poređenju sa istim periodom prethodne godine ostvarili smanjenje od oko 2,7%.

Prihodi od akciza su jedina kategorija prihoda koja je tokom prva četiri mjeseca 2020. godine, imala pozitivnu stopu rasta, a time i pozitivan doprinos neto prihodima (0,5 p.p.). Sve ostale kategorije prihoda negativno su doprinijele stopi rasta neto prihoda od indirektnih poreza: porez

¹¹ Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 13. tačka b) Okvirnog zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08) i Odlukom o proglašenju nastanka stanja prirodne ili druge nesreće na teritoriji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 18/20), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 6. (vanrednoj) sjednici, održanoj 24.3.2020. godine, donijelo je Odluku o oslobađanju od obračuna i plaćanja indirektnih poreza i povratu već plaćenih indirektnih poreza na opremu i sredstva donirana od strane domaćih i međunarodnih subjekata za potrebe prevencije, suzbijanja i otklanjanja epidemije prouzrokovane korona virusom (COVID-19).

na dodatu vrijednost (PDV) 1,1 p.p., putarine 0,7 p.p., carine 0,6 p.p. i neusklađeni prihodi sa 0,8 p.p.

Tabela 3: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	<i>struktura</i> 2020	<i>jan-apr</i> 2019	<i>jan-apr</i> 2020	<i>feb</i> 2020	<i>mar</i> 2020	<i>apr</i> 2020
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	8,8	-3,9	8,2	3,7	-23,4
Povrati	17,9	10,2	-8,9	-0,5	3,4	-28,3
Neto prihodi - prikupljeno	82,1	8,4	-2,7	10,1	3,8	-22,2
<i>PDV</i>	50,6	7,4	-1,9	10,8	-2,4	-20,7
<i>Carine</i>	3,7	9,7	-13,1	9,3	-10,3	-45,5
<i>Akcize</i>	19,7	4,2	2,3	14,1	25,8	-11,3
<i>Putarine</i>	7,5	16,8	-6,9	6,1	6,1	-33,4
<i>Ostali prihodi</i>	0,2	5,1	-9,4	1,1	-18,7	-17,4
<i>Neusklađeni prihodi</i>	0,3	166,0	-57,1	-42,6	...	-57,7
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	8,1	-3,3	8,4	4,5	-22,9
Minimalne rezerve	18,4	0,5	-8,6	-4,1	0,2	-23,0
Budžeti	81,6	10,2	-2,0	11,4	5,6	-22,9
Servisiranje vanjskog duga	7,7	-18,9	-12,0	38,1	-42,8	20,0
<i>Federacija Bosne i Hercegovine</i>	5,0	-21,2	-9,4	46,9	-40,0	10,2
<i>Republika Srpska</i>	2,5	-16,3	-17,3	21,1	-51,0	41,0
<i>Brčko Distrikt</i>	0,2	52,5	9,3	333,2	2,5	-100,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	73,9	15,5	-0,7	8,6	17,8	-27,0
<i>Institucije Bosne i Hercegovine</i>	9,7	0,0	0,4	-0,8	4,0	-0,8
<i>Federacija Bosne i Hercegovine</i>	41,0	18,4	-1,4	9,1	18,2	-30,3
<i>Republika Srpska</i>	20,9	20,2	0,3	11,8	26,2	-32,6
<i>Brčko Distrikt</i>	2,3	7,4	-3,3	12,1	6,7	-26,8

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. U periodu januar - april 2020. godine, bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 1,6 milijardi KM, što je u u poređenju sa istim periodom prethodne godine manje za 3,9%. Neto prihodi po osnovu PDV-a su iznosili oko 1,2 milijarde KM, što je 1,9% manje nego u istom periodu prethodne godine. U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba koji su manji 9,8% g/g dok je naplaćeni prihod od PDV-a, iz prometa domaćih roba i usluga ostvario rast od 5,9% g/g.

Prihodi od PDV-a, posmatrani samo u mjesecu aprilu, zabilježili su smanjenje od 23,3% g/g (bruto) i 20,7 g/g (neto).

Akcize. Neto prihodi od akciza su, u posmatranom periodu, iznosili oko 471 milion KM, čime su ostvarili rast od 2,3% g/g. Rast prihoda od akciza je ostvaren zahvaljujući rastu prihoda od akciza na uvozne proizvode, koji tokom posmatranog perioda bilježe povećanje od oko 12,6% g/g, a u ukupnim приходima od akciza učestvuju sa preko 90%. Prihodi od akciza na domaće proizvode, u istom periodu bilježe smanjenje od oko 59,4% g/g. Posmatrajući uvozne akcize po vrstama značajan rast prihoda bilježimo kod akciza na duvanske prerađevine koji su veći za 18,7% g/g. Takođe, rast prihoda zabilježen je i kod akciza na naftu i naftne derivate koji su veći za 4,7% g/g. Prihodi od akciza po osnovu ostalih uvoznih proizvoda tokom posmatranog perioda, bilježe povećanje (1,4% g/g).

Posmatrajući po vrstama akcize na domaće proizvode značajan pad prihoda, bilježimo kod akciza na domaću naftu i naftne derivate, koji su manji za skoro 100,0% g/g. Takođe, značajan pad prihoda zabilježen je i kod akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (53,3% g/g). I prihodi od akciza po osnovu ostalih domaćih proizvoda bilježe smanjenje od 10,3% g/g.

Kao i sve druge kategorije indirektnih poreza, i prihodi od akciza u mjesecu aprilu bilježe negativnu stopu rasta. Međutim, njihova stopa je niža iako dvocifrena, od stopa koju su ostvarili drugi prihodi u nadležnosti UIO Bosne i Hercegovine. Detaljniji pregled u tabeli iznad.

Putarine. Ukupno naplaćeni neto prihodi od putarina tokom prva četiri mjeseca 2020. godine iznosili su oko 178 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine isti su manji za oko 6,9% g/g.

Carine. Naplaćeni prihodi od carinskih dažbina, tokom posmatranog perioda, su iznosili oko 85 miliona KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine u padu su od oko 13,1%.

Raspoređeni prihodi. Ukupni prihodi raspoloživi za raspodjelu, u periodu januar - april 2020. godine, su iznosili oko 2,4 milijarde KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 124,5 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 429,1 miliona KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 246,1 milion KM, UIO Bosne i Hercegovine, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 1,6 milijardi KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima¹². Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 1 milijarde KM (za servis vanjskog duga oko 128,8 miliona KM), Republici Srpskoj oko 512 miliona KM (za servis vanjskog duga oko 68,5 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 56,5 miliona KM (3,5 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa JR UIO za servisiranje obaveza vanjskog duga su manja za 12,0%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga manja za 0,7%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

Entitetske poreske uprave su u periodu januar-april 2020. godine, ukupno prikupile oko 2,4 milijarde KM javnih prihoda, iz svojih nadležnosti. Navedeni prihodi su u poređenju sa istim periodom prethodne godine, ostvarili smanjenje od 6,2%. Već od marta mjeseca, u naplati prihoda entitetskih poreskih uprava, mogle su se primjetiti posljedice uzrokovane pandemijom virusa Covid-19, koje su se tokom aprila mjeseca produbile. Usljed spomenute pandemije utvrđene su i određene poreske mjere radi ublažavanja ekonomskih posljedica s ciljem smanjenja nelikvidnosti poreskih obveznika izazvanih navedenim stanjem, a koje će se direktno odraziti na smanjenje u naplati prihoda od strane poreskih uprava. Te mjere se odnose na: produženje rokova za podnošenje godišnjih prijava i izmirenje obaveza po osnovu poreza na dohodak, dobit ali i drugih prihoda, uz mogućnost plaćanja poreskih obaveza u ratama, kao i odgađanje plaćanja poreskog duga. Takođe, treba istaći i isplatu minimalne plate i uplatu doprinosa za zaposlene, čiji poslodavni su prestali sa radom usljed pandemije (izgubljeno tržište, nedostatak sirovina i slično). Detalji o naplati prihoda poreskih uprava slijede u tabeli ispod.

Tabela 4: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - april

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2019	2020		2019	2020		2019	2020	
Direktni porezi	335,6	293,8	-12,5	196,2	148,4	-24,4	531,8	442,1	-16,9
Porez na dohodak	141,1	138,4	-1,9	67,5	63,5	-6,0	208,6	201,8	-3,2
Porez na dobit	154,7	119,8	-22,5	118,6	77,8	-34,4	273,3	197,7	-27,7
Porezi građana	39,7	35,4	-10,7	10,1	7,1	-30,2	49,8	42,5	-14,6
Ostali porezi	0,2	0,2	-13,4	0,0	0,0	-	0,2	0,2	-13,4

¹² Odlukom Upravnog odbora UIO Bosne i Hercegovine, broj: 02-17-35/17, utvrđeni su privremeni koeficijenti raspodjele sredstava sa JR za period april-juni 2017. godine, i isti su se primjenjivali i u aprilu 2020. godine, a iznose: Federacija Bosna i Hercegovina 64,26%, Republika Srpska 32,19% i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine 3,55%.

Takse, kazne i naknade	240,6	208,1	-13,5	137,3	118,5	-13,7	377,8	326,6	-13,6
Doprinosi	1.190,8	1.169,0	-1,8	505,9	508,3	0,5	1.696,7	1.677,3	-1,1
PIO	664,9	651,7	-2,0	285,8	289,7	1,4	950,8	941,5	-1,0
Zdravstvo	470,8	463,3	-1,6	182,2	183,3	0,6	653,0	646,6	-1,0
Nezaposleni	55,1	54,0	-2,1	11,9	9,0	-24,1	67,0	63,0	-6,0
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	24,2	24,3	0,4	24,2	24,3	0,4
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	1,7	1,9	11,9	1,7	1,9	11,9
Ostali prihodi	3,0	1,2	-60,6	0,3	0,5	38,7	3,3	1,7	-50,7
UKUPNO	1.770,0	1.672,1	-5,5	839,7	775,6	-7,6	2.609,7	2.447,6	-6,2

Izvor: entitetske poreske uprave

Ako se prihodi entitetskih poreskih uprava posmatraju samo u aprilu, uočava se smanjenje istih od 18,2% u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine. Smanjenje prihoda, posmatrano po entitetima je ujednačeno, što jasno ukazuje da je razlog njihovog smanjenja ograničen rad privrednih subjekata, odnosno prestanak rada istih.

Socijalni doprinosi. Prihodi po osnovu socijalnih doprinosa su najveća i najznačajnija kategorija prihoda iz nadležnosti entitetskih poreskih uprava. Za prva četiri mjeseca, ukupni prihodi po osnovu socijalnih doprinosa, su iznosili oko 1,7 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, navedeni prihodi su manji za 1,1%.

Prihodi od doprinosa, posmatrani samo u mjesecu aprilu 2020. godine, su smanjeni za 11,2%, posmatrani u poređenju sa istim mjesecom 2019. godine.

Direktni porezi. Prihodi po osnovu direktnih poreza su na kraju perioda januar - april 2020. godine, iznosili oko 442 miliona KM, čime su ostvarili smanjenje od oko 17% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Usljed umanjjenih ili obustavljenih poslovnih aktivnosti privrednih subjekata, prihodi od poreza na dobit su bili manji za oko 27,7% g/g. Na smanjenje poreza na dobit u najvećoj mjeri uticali su smanjenje prihoda od poreza na dobit pravnih lica u oblasti priređivanja igara na sreću, elektroprivrede, pošte, telekomunikacija i mikrokreditnih organizacija. Što se tiče poreza na dohodak, najveći uticaj na smanjenje su imali prihodi od poreza na obavljanje samostalne djelatnosti, kapitalne dobitke. Takođe, iako je udio ove kategorije mali, i prihodi od poreza na nepokretnosti i imovinu (porezi građana) bilježe značajno smanjenje.

Ukoliko se prihodi od direktnih poreza, posmatraju na mjesečnom nivou (april 2020. godine), prema kategorijama poreza, uočava se da je najveće smanjenje zabilježeno kod poreza na dobit (koji je i najveća kategorija) od 33% g/g. Tokom istog mjeseca prihodi od poreza na dohodak su smanjeni za oko 16% g/g, dok su prihodi od poreza na nepokretnosti i imovinu (porezi građana) smanjeni za 57,7% g/g.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

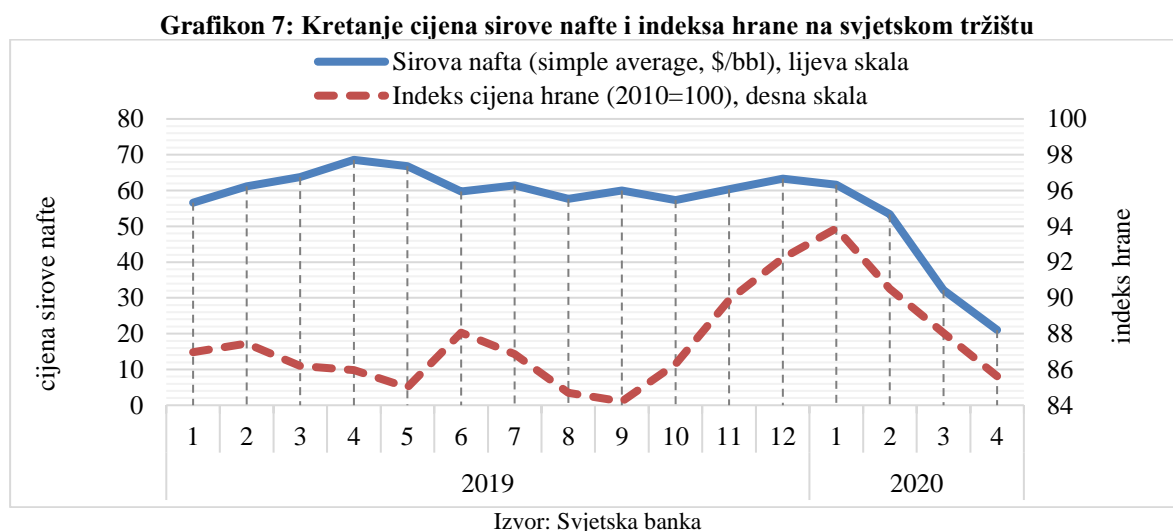
Cijene

Izbijanje COVID-19 praćeno je širokim padom globalnih cijena energenata. Tržište nafte najviše je pogođeno te je zabilježen ogroman pad tražnje i najbrži jednomjesečni rekord pada cijena nafte (februar-mart).¹³ Prema podacima Svjetske banke, cijena sirove nafte na svjetskom tržištu energenata u aprilu 2020. godine nastavila je padati i dostigla je rekordno nizak nivo od 21 \$/barelu. U odnosu na mart 2020. godine bila je niža za 34,7%, dok je u odnosu na april 2019. godine bila niža čak 69,3%. Pored sirove nafte, indeks hrane na svjetskom tržištu u aprilu

¹³ Izvor: The Impact of COVID-19 on Commodity Markets. <http://pubdocs.worldbank.org/en/558261587395154178/CMO-April-2020-Special-Focus-1.pdf>

2020. godine nastavio je da se smanjuje (grafikon ispod) za 2,7% u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na april 2019. godine bio niži za 0,4%.

Zbog toga je inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena u EU 27 u aprilu 2020. godine bila na izrazito niskom nivou i iznosila je 0,6% g/g, dok je u eurozoni iznosila 0,3%.¹⁴

U Bosni i Hercegovini u aprilu 2020. godine registrovana je deflacija od 1,2%, odnosno u periodu I-IV 2020 zabilježen je isti nivo cijena kao u I-IV 2019. Smanjenje cijena u odjeljcima prevoza, odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanje kuće, te ostalih dobara i usluga doprinijelo niskom nivou cijena u Bosni i Hercegovini (tabela ispod).

U periodu I-IV 2020/I-IV 2019 u odjeljku prevoza cijene su bile niže za 3%. Rekordno niske cijene sirove nafte uticale su na smanjenje cijena u odjeljku prevoza. U odjeljku koji ima najveći udio u indeksu potrošačkih cijena – hrana i bezalkoholna pića – cijene su uvećane za 1,2% u periodu I-IV 2020/I-IV 2019, na šta su veliki uticaj imale cijene hrane unutar posmatranog odjeljka, jer je rast bezalkoholnih pića bio nešto skromniji. Zbog međugodišnjeg rasta cijena vodosnabdijevanja i različitih komunalnih usluga, te cijena u pododjeljku najamnina i plina u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata cijene su uvećane za 0,6% g/g.

Najbrži rast cijena od 5,5% g/g u periodu I-IV 2020/I-IV 2019 bio je u odjeljku alkoholnih pića i duvana, zbog nastavka sprovođenja usklađivanja akcizne politike na duvan i cigarete u Bosni i Hercegovini sa zakonodavstvom u Evropskoj uniji.¹⁵

Tabela 5: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Odjeljak	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020	I-IV 2020
	I 2019	II 2019	III 2019	IV 2019	I-IV 2019
00 Ukupan indeks	100,7	100,3	100,1	98,8	100,0
01 Hrana i bezalkoholna pića	101,6	100,8	101,0	101,3	101,2
02 Alkoholna pića i duvan	105,4	105,4	105,5	105,5	105,5

¹⁴ Izvor: EUROSTAT.

¹⁵ Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje donio je Odluku o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 3,04 KM, a specifična akciza iznosi 1,65 KM za pakovanje cigareta od 20 komada. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iznosi 121,6 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu.

03 Odjeća i obuća	91,0	90,8	89,8	89,2	90,2
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	101,0	100,8	100,7	100,0	100,6
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99,4	98,7	99,5	99,1	99,2
06 Zdravstvo	100,8	100,9	100,8	101,0	100,9
07 Prevoz	100,3	100,3	98,2	89,1	97,0
08 Komunikacije	100,1	100,2	100,5	100,9	100,4
09 Rekreacija i kultura	101,4	101,5	101,6	101,0	101,4
10 Obrazovanje	100,1	100,1	100,1	100,1	100,1
11 Restorani i hoteli	102,1	102,4	102,3	102,3	102,3
12 Ostala dobra i usluge	99,9	99,8	99,9	100,2	99,9

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Na kraju aprila 2020. godine ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) prema podacima¹⁶ Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) uvećana je za 7,2% u odnosu na april 2019. godine i iznosila je 26,4 mlrd. KM. Iako su transakcijski novac i kvazi novac (kao komponente M2) uvećani u posmatranom poređenju, najznačajniji doprinos rastu M2 dao je transakcijski novac (oko 6 p.p). U okviru transakcijskog novca prenosivi depoziti u domaćoj valuti uvećani su 8,8% g/g (uz doprinos rastu M2 od 2,9 p.p) a gotovina izvan banaka je uvećana za 18,8% (uz doprinos rastu M2 od 3,1 p.p). S druge strane, u okviru kvazi novca, najveći doprinos rastu M2 dali su ostali depoziti u domaćoj valuti (1,2 p.p) sa stopom rasta od 10,6% g/g.

Tabela 6: Monetarni agregati u aprilu 2020. godine i stope rasta IV 2020/IV 2019

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Ukupna novčana masa (M2)
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	4.796,5	8.792,6	13.589,2	2.987,9	2.544,3	7.324,3	12.856,5	26.445,7
Stopa rasta g/g	18,8%	8,8%	12,1%	10,6%	7,1%	-1,9%	2,5%	7,2%

Izvor: CBBiH

Na kraju aprila 2020. godine rezervni novac (u daljem tekstu M0) iznosio je oko 11,1 mlrd. KM i uvećan je za 5,8% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Posmatrajući komponente M0 najveću stopu rasta imali su prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti (34,4%) ali je njihov doprinos rastu M0 bio zanemariv (0,5 p.p) zbog malog udjela. Najznačajniji doprinos rastu M0 dala je gotovina izvan monetarnih vlasti (8,7 p.p) sa stopom rasta od 18,6% g/g. Pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama u aprilu 2020. godine iznosila je 118,9% čime su ispoštovane odredbe valutnog odbora.

¹⁶ Revidirani podaci za period decembar 2019. - mart 2020. godine. U skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, komercijalne banke su od 1. januara 2020. godine izvršile preknjižavanje određenih potraživanja iz bilansa na vanbilansnu evidenciju što se reflektovalo na smanjenje potraživanja (kredita) od oko 400 miliona KM u sektorima privatnih preduzeća i stanovništva.

Tabela 7: Rezervni novac u aprilu 2020. godine i stope rasta IV 2020/IV 2019

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	5.782,4	5.101,4	200,7	11.084,4
Stopa rasta g/g	18,6%	-6,4%	34,4%	5,8%

Izvor: CBBiH

Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH na kraju aprila 2020. godine iznosio je 5,1 mlrd. KM i smanjen je za 6,7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Na smanjenje prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH uticalo je smanjenje viška iznad obaveznih rezervi (-17,5% g/g), dok su prosječne obavezne rezerve bile veće za 6% u odnosu na april 2019. godine.¹⁷ Na taj način u strukturi prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH povećan je udio prosječnih obaveznih rezervi na 52,3%, dok je udio viška iznad obavezne rezerve smanjen na 47,7%.

Prosječna stopa obavezne¹⁸ rezerve u aprilu 2020. godine nije se mijenjala i iznosila je 10%, dok je implicitna¹⁹ stopa obavezne rezerve iznosila 19,1%.

Tabela 8: Prosječne obavezne rezerve u aprilu 2020. godine i stope rasta IV 2020/IV 2019

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	26.744,9	2.674,5	5.110,3	2.435,9	10,0%	19,1%
Stopa rasta g/g	6,0%	6,0%	-6,7%	-17,5%	-	-

Izvor: CBBiH

Bruto devizne rezerve na kraju aprila 2020. godine iznosile su 13,2 mlrd. KM i uvećane su za 11,8% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Sve komponente bruto deviznih rezervi ostvarile su rast u pomatranom poređenju što je predstavljeno u tabeli ispod. U strukturi bruto deviznih rezervi dominiraju investicije u vrijednosne papire (70,7%) i depoziti kod nerezidentnih banaka (26,1%).

Tabela 9: Bruto devizne rezerve u aprilu 2020. godine

Opis	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+...+6
Stanje u mil. KM	288,0	4,7	127,6	3.445,1	0,0	9.313,3	13.178,5

¹⁷ Prema posljednjim podacima CBBiH podatak za mart je takođe revidiran u odnosu na predstavljene podatke u Informaciji januar – mart 2020. godine.

¹⁸ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/osnovica za obračun obavezne rezerve.

¹⁹ Implicitna stopa obavezne rezerve = Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovica za obračun obaveznih rezervi.

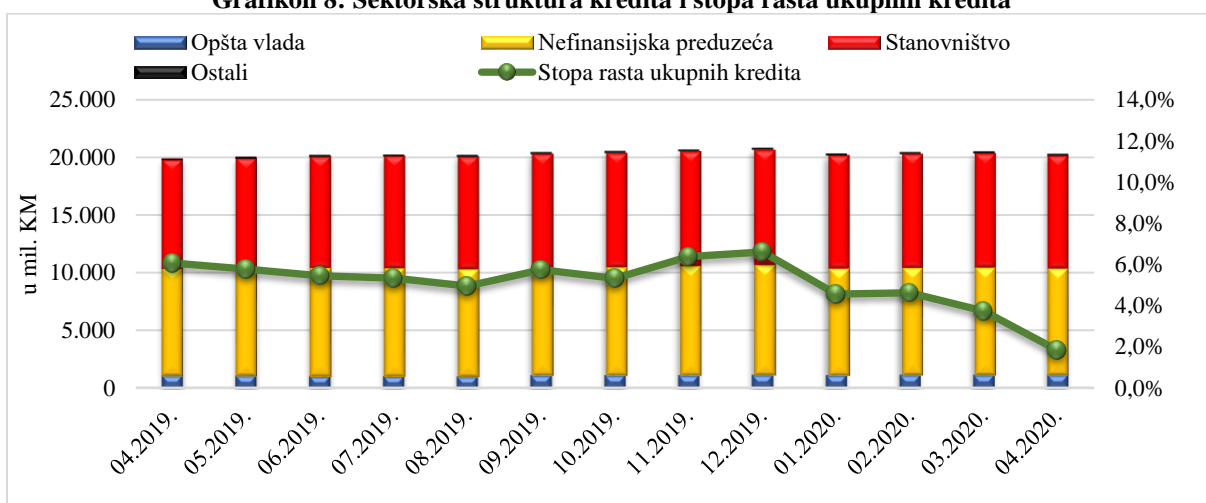
Stopa rasta g/g	34,0%	27,5%	-55,7%	19,3%	-	10,9%	11,8%
Struktura	2,2%	0,04%	1,0%	26,1%	0,0%	70,7%	100%

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

Na kraju mjeseca aprila 2020. godine ukupni plasirani krediti su dostigli 20,3 mlrd. KM uz stopu rasta 1,8% g/g. Krediti plasirani stanovništvu su imali najveće učešće (48,3%) u ukupnim kreditima sa dostignutih 9,8 mlrd. KM i stopom rasta od 3,4% g/g. Krediti plasirani nefinansijskim preduzećima su bili drugi po veličini (45,5% učešće) sa dostignutih 9,2 mlrd. KM i negativnom stopom rasta (-0,4% g/g). Na kraju mjeseca aprila ova dva segmenta su zajedno predstavljali 93,8% svih plasiranih kredita. Treći po veličini (5,4% učešće) su bili krediti plasirani opštoj vladi sa dostignutih 1,1 mlrd. KM i stopom rasta od 5,5% g/g.

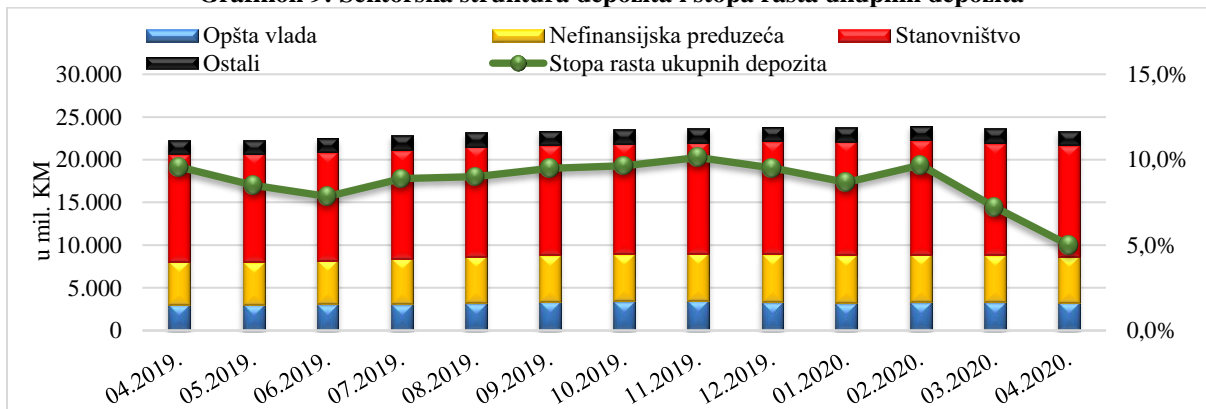
Grafikon 8: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

Na kraju mjesec aprila 2020. godine ukupni plasirani depoziti su dostigli 23,4 mlrd. KM uz stopu rasta od 5% g/g. Depoziti stanovništva su sa dostignutih 13,1 mlrd. KM i stopom rasta od 3,9% g/g imali najveće učešće u ukupnim depozitima (55,9%). Depoziti nefinansijskim preduzećima su bili drugi po veličini (23,2% učešće) sa dostignutih 5,4 mlrd. KM i stopom rasta 7,2% g/g. Treći po veličini su bili depoziti opšte vlade (13,9% učešće) sa dostignutih 3,2 mlrd. KM i stopom rasta od 7,4% g/g.

Grafikon 9: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

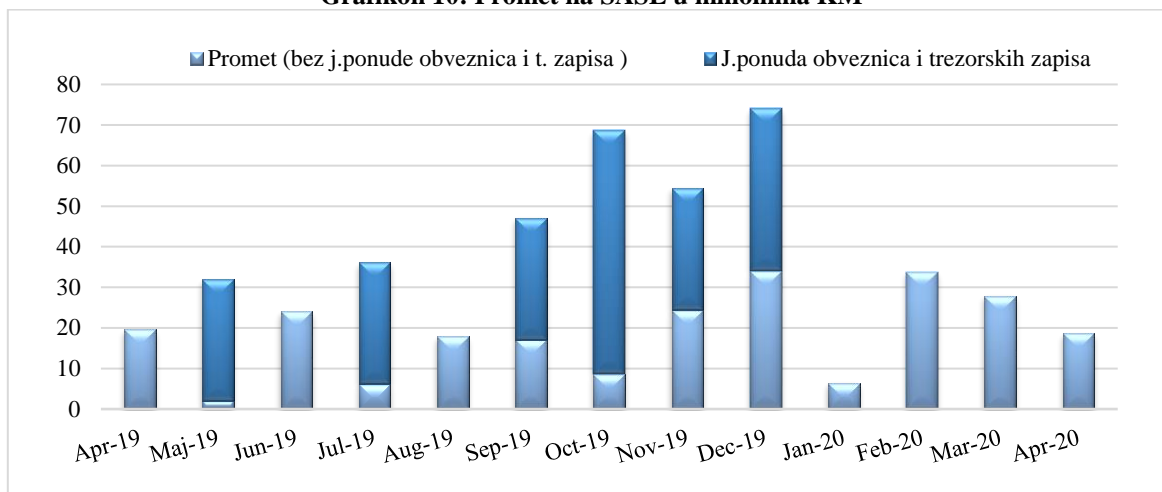

Izvor: CBBiH

Berze u Bosni i Hercegovini

Na kraju aprila 2020. godine promet na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) je dostigao 18,7 mil. KM i bio je manji od prometa na kraju aprila 2019. godine za 4,6% g/g. Ostvareni promet ujedno predstavlja svega 8% ukupnog ostvarenog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini. U aprilu 2020. godine nije bilo javne ponude obveznica i trezorskih zapisa.

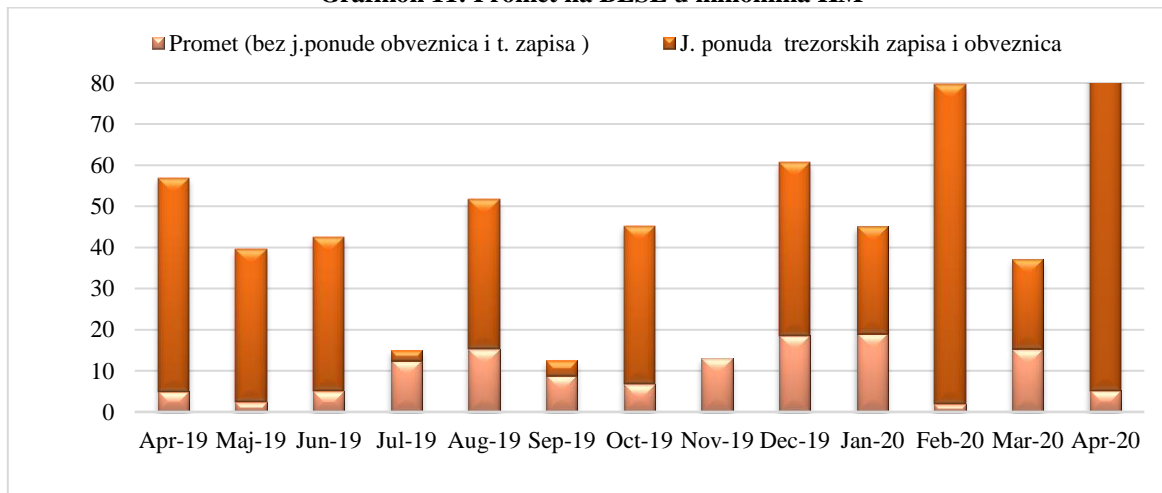
Grafikon 10: Promet na SASE u milionima KM

Izvor: SASE

Na kraju aprila 2020. godine promet na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) je dostigao 216,7 mil. KM i bio je 4 puta veći od prometa u istom periodu prošle godine. Ostvareni promet ujedno predstavlja 92% ukupnog ostvarenog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini. U mjesecu aprilu na BLSE je putem javne ponude trezorskih zapisa za emitenta prikupljeno 40,4 mil. KM a putem javne ponude obveznica 170,9 mil. KM.

Grafikon 11: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Na kraju mjeseca aprila 2020. godine ukupan promet na SASE i BLSE dostigao 235,4 mil. KM i bio je veći 3,2 puta u odnosu na ostvareni promet u istom periodu prošle godine.

U ovom mjesecu je putem javne ponude obveznica i trezorskih zapisa za emitente (održane samo u Republici Srpskoj) prikupljeno 211,3 mil. KM, što predstavlja 89,8% ukupnog prometa.

Tabela 10: Ukupan promet (u KM) u prvom kvartalu na SASE i BLSE

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
Apr-18	6.561.262	14.685.166	21.246.427
Apr-19	19.588.095	54.297.700	73.885.795
Apr-20	18.692.571	216.706.612	235.399.183

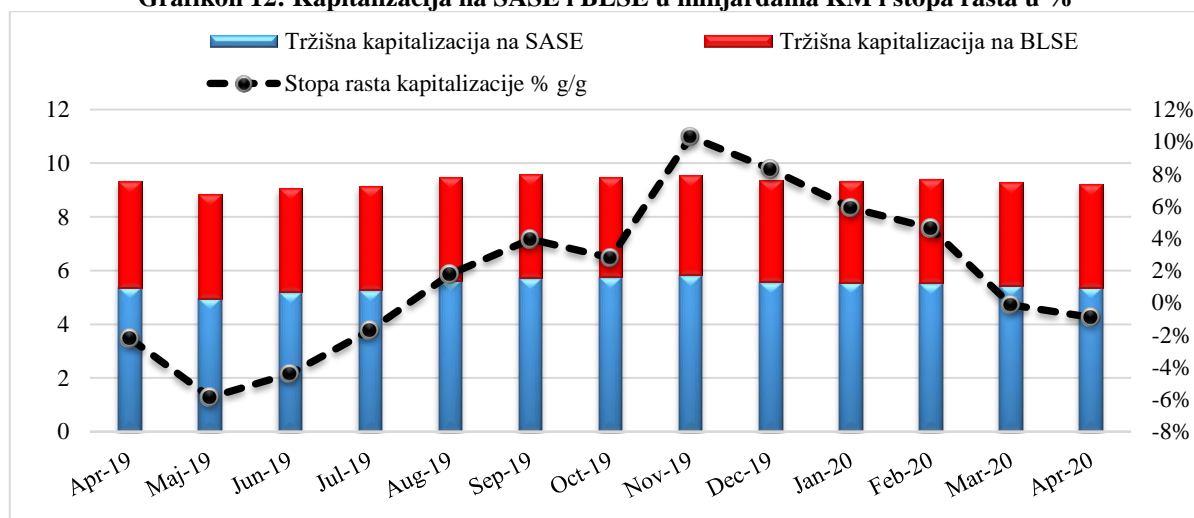
Izvor: SASE i BLSE

Na kraju aprila 2020. godine kapitalizacija na SASE je iznosila 5,36 mlrd. KM i uz negativnu stopu rasta od (-0,4% g/g) je ostvarila učešće od 58,1% u ukupnoj kapitalizaciji.

Na kraju aprila 2020. godine kapitalizacija na BLSE je dostigla iznos od 3,86 mlrd. KM i sa negativnom stopom rasta od (-1,6 % g/g) je ostvarila učešće od 41,9% u ukupnoj kapitalizaciji.

Na kraju aprila 2020. godine ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) je uz negativnu stopu rasta od (-0,9 % g/g) dostigla iznos od 9,22 mlrd. KM.

Grafikon 12: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta u %

Izvor: SASE i BLSE

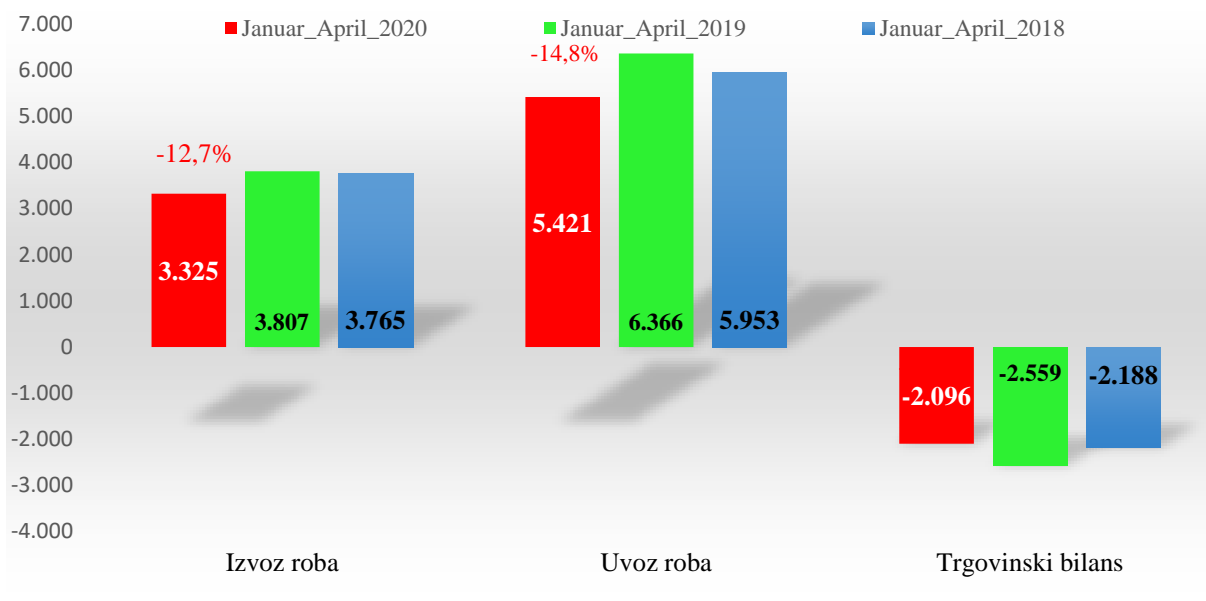
4. Vanjski sektor

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Trend slabljenja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini iz prethodne godine dodatno je intenziviran u 2020. godine usljed širenja pandemije virusa Covid-19. Širenje virusa Covid-19 veoma negativno se odrazilo na svjetsku trgovinu pa i samim tim i na vanjskotrgovinsku robnu razmjenu u Bosni i Hercegovini. Tako je Bosna i Hercegovina prema podacima BHAS-a za period januar-april 2020. godine zabilježila pad ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene od 14%, što je posljedica pada izvoza roba od 12,7% i istovremenog pada uvoza od skoro 15% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, ako se podaci o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni posmatraju na mjesečnom nivou odnosno samo za mjesec april 2020. godine kada je pandemija u potpunosti zahvatila i Bosnu i Hercegovinu pad izvoza roba je iznosio 32,7%, dok je uvozni pad iznosio preko 35%.²⁰ Pregled kretanja vanjskotrgovinskih indikatora u Bosni i Hercegovini za period januar-april 2020. godine prikazan je na grafikonu ispod:

²⁰ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za april 2019. godine-prethodni podaci“, 20.05.2020. godine.

Grafikon 13: Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-april 2020. godinu (stope rasta g/g i nominalni iznosi u KM)

Izvor: BHAS

Izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u periodu januar-april 2020. godine iznosio je 3,3 milijarde KM što predstavlja nominalno smanjenje od 12,7% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad robnog izvoza u aprilu 2020. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio 32,7%. Ovaj pad robnog izvoza posljedica je slabljenja izvozne tražnje koji je uzrokovan širenjem globalne pandemije Covid-19, kao i pada proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini. Naime, potrebno je imati u vidu da su neke od vodećih bh izvoznih kompanija i tokom prethodne godine imali velike probleme u poslovanju koji su dodatno intenzivirani u 2020. godini eskalacijom pandemije Covid 19. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine u periodu januar-april 2020. godine posmatra detaljnije po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija smanjenja istog koja su dovela do ukupnog pada izvoza roba registrirana u okviru izvoza: aluminijuma 67,5%, (- 4,2 p.p), obuće 22,7% (-1,4 p.p), namještaja 21,6% (-1,2 p.p), koksa i naftnih derivata 33,5% (-0,9 p.p), sirovog željeza i čelika 21,7% (-0,8 p.p), te rezervnih dijelova za automobile 21,3% (-0,5 p.p) i dr. S druge strane, povećanja izvoza određenih metalnih proizvoda, električne energije i opreme nisu značajnije spriječili pad ukupnog robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine u prva četiri mjeseca 2020. godine.

S druge strane, ako se bh. izvoz roba u periodu januar-april 2020. godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima vidljivo je da najviše robe izvezeno na tržište zemalja EU u vrijednosti od 2,4 milijarde KM što predstavlja smanjenje od 14,1%. U istom vremenskom periodu izvoz roba u zemlje CEFTA-e iznosio je 519 miliona KM što predstavlja smanjenje od 11,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine posmatra po zemljama vidljivo je da su najznačajnija smanjenja izvoza zabilježena prilikom izvoza u Italiju od 35% (-4,1 p.p), Srbiju 15% (-1,6 p.p), Njemačku 7,1 (-1,1 p.p) Sloveniju 11,4% (-1,0 p.p), Hrvatsku 6,6% (-0,9 p.p), i Austriju 8,8 (-0,8 p.p).

S druge strane, tokom posmatranog perioda u periodu januar-april 2020.godine pored izvozne tražnje došlo je i do slabljenja domaće tražnje (potrošnja i investicije) u Bosni i Hercegovini što je rezultiralo i padom robnog uvoza. Naime, prema podacima BHAS-a za prva četiri mjeseca 2020. godine uvoz roba u Bosnu i Hercegovinu iznosio je 5,4 milijarde KM što predstavlja nominalno smanjenje od skoro 15% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad robnog uvoza u aprilu 2020. godine iznosio preko 35%. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija

smanjenja uvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog uvoza registrirana su u okviru uvoza motornih vozila 33,5% (-2,1 p.p), rafiniranih naftnih derivata 201% (-1,6 p.p), električne energije 80% (-1,5 p.p), sirovog aluminijuma 43% (-1,1 p.p), kamenog uglja 37,6% (-1,1 p.p), kao i mašina i uređaja 32% (-0,7 p.p.). Ako se robni uvoz u Bosnu i Hercegovinu za period januar-april 2020 godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima, vidljivo je da je najviše robe uvezeno iz zemalja EU u iznosu od 3,3 milijarde KM što predstavlja smanjenje od 15,4%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 661 milion KM što predstavlja smanjenje od 8,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama koje su glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine u prva četiri mjeseca 2020. godine došlo je do smanjenja uvoza iz Hrvatske 23% (-2,3 p.p), Italija 15,6% (-1,8 p.p), Njemačka 12,7% (-1,6 p.p), SAD 34,5 (-1,3 p.p), Rusija 33% (-1,1 p.p), Srbija 8,8% (-0,9 p.p) i Kina 11,5% (-0,9 p.p). Slabljenje izvozne tražnje koji se manifestovao padom robnog izvoza od 12,7% uz istovremeno smanjenje domaće tražnje kroz pad robnog uvoza od 14,8% rezultirali su smanjenjem robnog deficita od 18,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se struktura robnog deficita posmatra po proizvodima vidljivo je da najznačajnije kategorije predstavljaju prehrambeni proizvodi, rafinirani naftni derivati, motorna vozila i farmaceutski preparati. Niži nivo vanjskotrgovinske robne razmjene, a posebno pad robnog uvoza rezultirali su poboljšanjem ukupne pokrivenosti uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini za 1,5 p.p koja je na kraju posmatranog perioda iznosila 61,3%. Detaljniji prikaz vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-april 2020. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 11: Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene po HS klasifikaciji za period januar-april 2020. godine

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokriivenost uvoza izvozom
	Jan_Apr_2019	Jan_Apr_2020	2020/2019 promjena %		Jan_Apr_2019	Jan_Apr_2020	2020/2019 promjena %		Jan_Apr_2019	Jan_Apr_2020	2020/2019 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	
UKUPNO	3807	3325	-12,7	-12,7	6366	5421	-14,8	-14,8	-2559	-2096	-18,1	-18,1	61,3%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORUJEKLA	46	55	20,1	0,2	171	165	-3,6	-0,10	-125	-110	-12,2	-0,60	33,4%
2 PROIZVODI BIJINOG PORUJEKLA	54	64	18,0	0,25	255	307	20,2	0,81	-201	-243	20,8	1,64	20,7%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORUJEKLA I PREHRAMBENE	43	34	-21,9	-0,25	66	48	-27,3	-0,28	-23	-14	-37,6	-0,33	70,6%
4 PRERADEVINE	90	104	15,6	0,37	480	494	2,9	0,22	-390	-390	0,0	0,00	21,0%
5 PROIZVODI MINERALNOG PORUJEKLA	380	355	-6,7	-0,67	939	648	-31,0	-4,57	-559	-294	-47,4	-10,36	54,7%
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH	296	260	-12,2	-0,95	567	584	3,0	0,27	-271	-324	19,6	2,08	44,5%
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	145	160	10,1	0,39	409	380	-7,1	-0,46	-264	-220	-16,6	-1,71	42,0%
8 KOŽA I KRZNO	52	36	-30,2	-0,41	126	95	-24,6	-0,49	-74	-59	-20,7	-0,60	38,2%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	234	207	-11,7	-0,72	110	85	-23,1	-0,40	124	122	-1,6	0,08	244,2%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJHOVI PROIZVODI	88	96	9,1	0,21	148	141	-5,1	-0,12	-60	-45	-25,8	-0,61	68,3%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	200	189	-5,4	-0,28	401	336	-16,2	-1,02	-201	-147	-27,0	-2,12	56,3%
12 OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	255	201	-21,0	-1,41	129	103	-20,2	-0,41	126	98	-21,9	1,08	195,5%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH	37	36	-3,0	-0,03	119	104	-12,7	-0,24	-82	-68	-17,1	-0,55	34,6%
14 BISERI, PLEMENTI METALI I NJHOVI PROIZVODI,	5	10	104,0	0,14	8	10	25,0	0,03	-3	0	-106,7	-0,13	102,0%
15 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	724	533	-26,4	-5,02	722	608	-15,9	-1,80	2	-75	-3825,0	2,99	87,7%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	516	500	-3,0	-0,41	849	729	-14,2	-1,89	-333	-228	-31,4	-4,09	68,7%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJHOVI DJELOVI I	124	103	-16,6	-0,54	482	352	-26,9	-2,04	-358	-249	-30,5	-4,26	29,3%
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	9	9	2,2	0,01	86	98	14,4	0,19	-77	-89	15,8	0,48	9,3%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJHOVI DJELOVI I PRIBOR	47	47	0,0	0,00	5	4	-12,0	-0,01	42	43	1,4	-0,02	1068,2%
20 RAZNI PROIZVODI	373	324	-13,1	-1,29	159	127	-20,4	-0,51	214	197	-7,8	0,65	255,9%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

5. Strana direktna ulaganja

U vrijeme pisanja Informacije nisu bili dostupni novi podaci o stranim direktnim ulaganjima za K1 2020. godine.

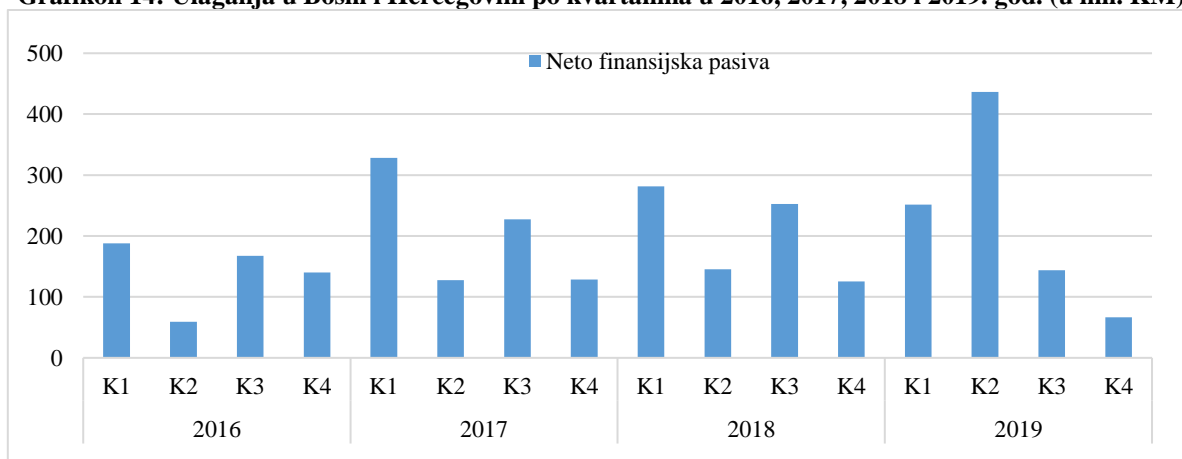
Prema podacima objavljenim od strane Centralne banke Bosne i Hercegovine²¹ ukupna strana direktna ulaganja (u daljem tekstu SDU) u 2019. godini su iznosila 898,6 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 11,6% g/g. Reinvestirane zarade²² su u 2019. godini iznosile 479,7 mil. KM i veće su za 25,3% g/g. Učestvovala su u neto finansijskoj pasivi više od pola, tačnije 53,4%.

Tabela 12: SDU po kvartalima u 2016, 2017, 2018. i 2019. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2016	188,2	59,4	167,5	140,1	555,2
2017	328,4	127,4	227,1	128,5	811,4
2018	281,5	145,5	252,4	125,6	805,0
2019	251,7	436,6	143,6	66,7	898,6

Izvor: CBBiH

Grafikon 14: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima u 2016, 2017, 2018 i 2019. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Dana 30.04.2020. godine kreditna agencija Standard & Poor's je potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting i promijenila izgled "B pozitivni izgledi" u „B stabilni izgledi“. Trenutno važeća ocjena „B3 stabilni izgledi“, od strane Moody's Investors Service se nije mijenjala tj. u septembru 2019. godine je samo potvrđena već ranije ustanovljena ocjena od strane ove agencije.

²¹CBBH - BOP6_Q 2015-Q4 2019.

²² Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 i 24/08), člana 54. stava (1) tačke b) i člana 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na _____ . sjednici, održanoj _____ godine, donijelo

ZAKLJUČAK

1. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je **Informaciju o kretanju makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za januar/siječanj – april/travanj 2020. godine**.
broj: 03-23.1-11-36/20 od 22.07.2020. godine

Broj: _____ , _____ godina
Sarajevo

M. P. Predsjedavajući
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Dr. Zoran Tegeltija

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 i 24/08), članka 54. stavka (1) točke b) i članka 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na _____ sjednici, održanoj _____ godine, donijelo je

ZAKLJUČAK

1. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je **Informaciju o kretanju makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za januar/siječanj – april/travanj 2020. godine.**
broj: 03-23.1-11-36/20 od 22.07.2020. godine.

Broj: _____, _____ godina
Sarajevo

M. P. Predsjedatelj
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Dr. Zoran Tegeltija

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 и 24/08), члана 54. става (1) тачке б) и члана 56. Пословника о раду Савјета министара Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 22/03) Савјет министара Босне и Херцеговине на _____ . сједници, одржаној _____ године, донио је

ЗАКЉУЧАК

1. Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио је Информацију о кретању макроекономских показатеља у Босни и Херцеговини за јануар/сијечањ – април/травањ 2020. године,
број: 03-23.1-11-36/20 од 22.07.2020. године.

Број : _____, _____ година
С а р а ј е в о

М. П.

Председавајући
Савјета министара Босне и Херцеговине
Др Зоран Тегелтија